

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 252. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hcaeventyr07val-shoot-idm139890594602176.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Sneemanden

Sneemanden tryktes første gang i NEH 5-61, der udkom 5.3.1861.

I Bemærkninger hedder det om eventyret, at det er »skrevet ved Juletid under et Ophold paa det smukke *Basnæs*« (20). Denne oplysning kan uddybes gennem et brev til Henriette Collin fra Basnæs 2.1.1861, hvor A fortæller om sin flid som følge af den triste stemning, der herskede pga. fru Scavenius' depressive natur. Efter en opremsning af sin virksomhed nævner han tilsidst *Sneemanden*: »det sidste 253 skrev jeg paa Aarets sidste Dag og reenskrev det igaar paa første Januar« (BEC III 1). Dagbøger belyser såvel inspirationskilden som tilblivelsen. 31.12.1860 noterer han: »Kok og klart Veir [...] Krille Frost under Fodsaalen [...] I Dag skrev jeg et Eventyr Sneemanden« (IV 476). 1.1.1860: »Idag er det 10 Graders Frost. Isen ligger langt ud. Sneen er som oversaaet med Diamanter [...] Reenskrevet Eventyret Sneemanden« (V 1). 4.1. kunne han så endelig læse det op for den gamle Jonas Collin og Drewsens (ib. V 2).

At vinterkulden på Basnæs har været den ydre anledning til eventyret, jvf. 102.19f, ses også af optegnelsen Frostveir 1860, Basnæs mellem Juul og Nytaar i Optegnelsesbog 11,4 (BI 2r): »Sneen er blændende hvid og knager under Fødderne som Stivelse, Træerne see ud som hvide Koraller, de skinne mod den graa Himmel som strømede der et hvidt Lys gennem Grenene. Birken bevæger sig der ved i Vinden. Man seer anderledes end om Sommeren, naar Bladene dække, de utallige Skud og Grene, den ene springende frem fra den anden, en Kniplingsvæv kunstig og blød, der skinner Diamantstøv fra Sneen, Luften er nu klar, næsten blaagrøn med violette Skyer, Solen som et rødt Guld. Ikke en Fugl, Spoer af Dyr i Sneen« (FoF X 142).

102.5klattet] klasket. - **19-26**Alle Træer ... Vinden] sml. Dagbøger 28.12.1860: »Deilig Rimfrost; Træerne som hvide Koraller; Birkegrenene bevægede sig i Vinden« (IV 475).

103.9 »Kjærrrr-restefolk!« sagde Lænkehunden] sml. Skyggebilleder, hvor A sammenligner italiensk og dansk: »Kjærlighed! - hu! hvor hæsligt haardt og snurrende klinger dog paa Dansk, dette Ord, der skal udsige det meest Aandige i Sjæl og Tanke. »Kjærlighed!« - o, han har slet ikke kjendt og følt den, som opfandt dette hæslige, skurrende Ord. - Det har vist været en gammel, gnaven Papa, der misundte de unge Hjerter deres salige Drømme, og nu som en Lænkehund snærrede af deres, som han kaldte det: »Kjærlighed.« -« (84). - **14**naar man er født igaar] ordspil på tidspunktet for snemandens tilblivelse og talemådens betydning: være uvidende, uskyldig som et nyfødt barn. - **20-23**Hvalp ... Lommetørklæde] jvf. Dagbøger 1.1.1861 om fru Scavenius' selskabsdame Agnes Dunlop (1830-1908): »Miss tørrede Lordis Mund med Servietten vi bruge ved Bordet, jeg skjændte over dette Svineri« (V 1) samt A. L. Drewsens (1803-85) optegnelser om A: »D. 4. Januar 1861: »Det var tydeligt af hans Fortælling om Hunde paa Basnæs at see, at han derfra havde taget Ideen om Hunden i Sneemanden« (Personalhistorisk Tidsskrift 11 rk. IV 144). Jvf. også »Alt paa sin rette Plads« (II 248). - **38**en lang Hals med Messing-Tromle] på kakkelovnsrøret var ofte anbragt en kasse, tromlen, hvor røgen blev ledet igennem.

254

104.15 Been for Been] ordspil på talemåden: øje for øje og tand for tand (G.T.).

105.20 Kakkelovnskraber] redskab til at skrabe eller rage op med i kakkelovn; jvf. iøvrigt Brix 175, der tolker kakkelovnskraber som Riborg Voigts brev til A, hvori hun afviser ham, et brev A bar i en læderpose på brystet ved sin død. - **26-31**Skyd frem ... saadan tidt] egl. vers 7-12 i digtet Foraar i Vinteren, som iflg. digtets undertitel er skrevet på Basnæs 2.1.1859, altså året før *Sneemanden*. Ved optagelsen i eventyret ændres dog v. 10 fra »Alt Foraar anden Januar« og v.12 fra »Kom kjære Sol, kom saadan lidt« (trykt i J.Skjerk: H.C.Andersen som hus-poet. Aarhus 1981.58).